

Чи можлива корупція в науці?

Вступ

Оскільки автори виступу прагнуть жити в правовій державі, де людину або організацію може оголосити корупційною лише суд, вони не осмілюються стверджувати, що у вітчизняній науці існує корупція.

На жаль, на даний час відсутні об'єктивні та всебічні дослідження науки як такої. За браком достовірної та істотної інформації про науку і те, що в ній відбувається, нам залишається лише теоретичний розгляд абстрактного питання: „А чи можлива корупція в храмі науки, де, за визначенням, працюють люди в білих халатах із незайманою душею“.

Зробимо декілька принципових уточнень стосовно понять, які будуть надалі використовуватися.

Ці уточнення дозволяють класифікувати можливі види корупції у науці. А як добре відомо всім науковцям, класифікація та виокремлення складних явищ є необхідним кроком до їхнього наукового дослідження.

Вузький та широкий сенс корупції

По-перше, будемо розрізняти корупцію у вузькому, юридичному, сенсі та корупцію в широкому сенсі.

Спочатку зупинимося на першому понятті. Згідно з усталеним юридичним уживанням цього терміна, корупція у вузькому сенсі – це отримання хабара або спонукання до отримання хабара чи здійснення іншого посадового злочину.

Якщо б розгляд теми „наука й корупція“ обмежувався лише таким видом корупції, то можна було б і закінчити наш виступ. Але коли йдеться про корупцію в науці, то майже всі, хто має до неї відношення, розуміють під корупцією не тільки корупцію у вузькому сенсі.

Майже всі передбачають широке значення цього терміна. Воно асоційоване з тим, що термін „корупція“ означає також занепад, розлад будь-якого суспільного організму або його складової частини.

Корупція в широкому сенсі пов'язана з недосконалістю як людини, так і кожного її творіння. Чим складніше творіння, тим більше шансів, що воно не буде функціонувати так, як було задумано, не буде працювати так, як йому належить.

Системна побудова науки та її головне завдання

Спробуємо коротко викласти наше розуміння того, чим є наука та якою може бути корупція в науці.

Наука як соціальний феномен є ієрархічно побудованою органічною системою, яка має власні закони внутрішнього функціонування та нетривіальні зв'язки з оточенням. Як складний організм, наука включає багато органічних підсистем та їхніх взаємозв'язків. Кожна з підсистем науки внаслідок внутрішніх помилок може схитнути й далі функціонувати неналежним, ненормальним чином.

На нашу думку, нормальне функціонування науки – це таке її функціонування, яке забезпечує оптимальне виконання головного завдання: отримання нового знання про світ, суспільство та людину.

Is corruption in scholarship possible?

Introduction

Since the speakers want to live in a lawful state, in which only a court process can decree that a person or an organization is corrupt, they dare not state that corruption does exist in our motherland's scholarship.

Unfortunately, right now, there exists no objective and comprehensive research of corruption in scholarship. Due to the lack of reliable information about the state of corruption in our scholarship – we are forced to present the theoretical analysis in an abstract form: "Is it possible to have corruption in the cathedral of scholarship, where, by definition, people who work there, wear white clothes and have not sold out their souls?"

Let's state a few basic definitions, which will be used in this exercise. These delineations will make it possible to categorize possible aspects of corruption in scholarship. And, as scholars well know, classifying and separating out particular aspects of complex issues constitute the first necessary steps of a truly scientific study.

A narrow and a wide sense of corruption

First of all, we will define corruption in a focused legal sense and in a broader one. Let us start by using the first approach. According to legal usage, corruption in a narrow sense means receiving a bribe or a temptation to receive a bribe, or committing a misdemeanor or crime related to one's given position. If the realm of "scholarship and corruption" were limited only to this definition of corruption, we would end the discussion right here. However, when talking about corruption in scholarship, almost everyone involved in scholarship understands corruption not only in its narrow, but also in its broader sense.

Almost everyone takes for granted the broader rather than the narrow sense. It is related to the fact that the word "corruption" also means a decline, a disintegration of any societal aspect or its organic part. Corruption in the broad sense is tied with the imperfection of a human being as well as anything s/he may create. The more complicated the created object, the higher the chances, that it will not function as planned, will not function as it has to.

System of the construction of scholarship and its main goal

We will attempt to present our understanding of the essence of scholarship and what kind of corruption can exist in it. Scholarship as a social phenomenon is hierarchically built through an organic system that has its own laws of inner functioning and a neutral relationship to the environment. As a complicated organism, it combines many organic subsystems and their interrelationships. Due to inner mistakes each of the subsystems of scholarship can err and can continue to function in an improper and abnormal manner.

In our opinion the normal function of scholarship is one that guarantees the optimal fulfillment of the main goal of scholarship, which is to obtain new knowledge about the world, society, and human beings. The attentive reader will conclude that we are talking about fundamental scholarship.

The classification of corruption existing in scholarship can be constructed parallel to the types of particular subsystems of scholarship and their relationship with each other.



Олександр Габович
Старший науковий співробітник
Інститут фізики НАН України

Alexander Gabovich
Senior Researcher
Institute of Physics, NASU



Володимир Кузнецов
Головний науковий співробітник
Інститут філософії імені Г.С.Сковороди
НАН України

Volodymyr Kuznetsov
Chief Research Fellow
H.S. Skovoroda Institute of Philosophy, NASUy

Класифікацію видів корупції в науці можна побудувати відповідно до типів виокремлюваних підсистем науки та взаємодій між ними.

Визначення науково-корупційних чинників

Науково-корупційний фактор – це чинник будь-якої природи, який заважає нормальному функціонуванню науки.

Виходячи з цих загальних міркувань, спробуємо запропонувати класифікацію науково-корупційних факторів, яка відповідає різним аспектам науки як суспільного явища. Це, по-перше, організаційний аспект, по-друге, кадровий, а, по-третє, ресурсний.

Організаційний аспект

Наука має певну організаційно-інституціональну структуру. Тобто вона складається з певних інституцій, між якими існують різноманітні прямі та зворотні зв'язки. Насамперед це – керування, підпорядкування, координація, ресурсне забезпечення, контроль тощо.

Як стверджує світовий досвід та наукознавство, існують специфічні для кожної окремої науки оптимальні розміри наукових колективів, у кожній галузі знань витрати часу, графік роботи та розподіл завдань між співробітниками мають свої особливості. Принциповим є різний характер співавторства в різних царинах знань. Тому відрізняється й характер науково-корупційних факторів у різних наукових галузях.

Організаційні науково-корупційні фактори можуть бути пов'язані з надмірною централізацією, імітацією керівної ролі вищими щаблями управління, уніфікацією структури наукових колективів, відсутністю чіткої та прозорої системи критеріїв оцінювання результатів дослідницької діяльності, надмірною кількістю певних структурних одиниць або інститутів тощо.

За відсутності зовнішньої конкуренції та жорсткого внутрішнього оцінювання результативності ймовірна ситуація, коли наука як система починає працювати сама на себе, видаючи назовні лише безглузді та беззмістовні звіти.

Коли штати роздуті, коли функціонує багато вищих керуючих рівнів, коли відсутні чіткі, прозорі та публічно відомі критерії оцінки результатів наукової діяльності, завжди з'являються спокуси та практично необмежені можливості приймати на наукові посади своїх любих друзів та родичів, „потрібних людей“ та їхніх дітей, утримувати їх на посадах десятиріччями за державні кошти.

Виробництво знання, попри часто необхідне в умовах сьогодення індустріальне підґрунтя, – це штучне виробництво, якість продукту якого можуть оцінити лише фахівці, які працюють у тій же галузі. Ясна річ, що за таких умов на функцію наукового контролю не можуть претендувати ті ієрархічні щаблі, які в принципі не в змозі зрозуміти, що зроблено науковцями на нижчих рівнях. У той же час саме вони розподіляють державне фінансування. Тому так важлива „горизонтальна“, зовнішня оцінка отриманого наукового продукту нейтральними експертами.

Зауважимо, що на анонімних та закордонних експертів не тисне в той чи інший бік тягар особистих стосунків із відповідним науковцем, його шефом або усім колективом, де працює науковець. Взірцем тут є анонімне рецензування визнаними фахівцями публікацій у авторитетних міжнародних журналах.

The delineation of scholarly corruptive elements

Let's use the following delineation. The scholarly corruptive element is any kind of factor, which impedes the normal functioning of scholarship.

Based on these overall considerations, we will attempt to propose in the first approximation a classification of scholarly-corruptive factors that corresponds to various aspects of scholarship as a social phenomenon, that is, a view of scholarship focusing on its definite subsystems. They are organization, work force, and resources.

Organizational aspect

Scholarship has a certain organizational and institutional character. In other words it consists of several institutions among which there exists a reciprocal relationship. Above all, it is leadership management, subordination, coordination, resource access, control, etc.

As universal experience and the study of scholarship show, there exist for every separate field of study, an optimal number of scholars. Every branch of scholarship demands specific time input, a work schedule, and task distribution. Crucial is the varied character of co-authorship in different areas of knowledge. Therefore, scholarly corruptive factors of individual scholarly fields are distinctive in each case.

Organizational scholarly-corruptive factors can be related to:

- Excessive centralization;
- Imitation of management by the higher echelons of administration;
- Unification of the structure of the scholarly team;
- Absence of clear and objective criteria to evaluate the results of scholarly research;
- Excessive number of certain structural units or institutions, etc.

Due to the absence of outside competition and any rigorous inner evaluation of the results, it is possible for scholarship as a system to begin working only as itself for itself, and externally producing only formal and useless reports.

When the number of scholars expands, when there exist many higher administrative levels, when there is an absence of clear, transparent, and generally known evaluation criteria of the results of scholarly activity, there always emerges a temptation and almost limitless possibilities to recruit for job openings one's dear friends and relatives, "children and relatives of high rank state officials," and to keep them in their positions for decades at the state's cost.

The manufacturing of knowledge, often necessary given conditions of today's industrialized background, is a unique manufacturing, whose quality of products can only be evaluated by professionals who work in the particular field. It is clear that under these circumstances the function of scholarly control cannot be assumed by those hierarchical ranks who basically are not capable of understanding that, which has been done by creative scholars. Yet, it is exactly they who distribute state funds. Therefore, the horizontal external evaluation of the received scholarly product by neutral experts is crucial.

Let's remind ourselves that anonymous and foreign experts are not faced with the pressure of individual relationships with this or that scholar, the supervisor, or the whole team with whom the scholar works. A model could be an anonymous review of publications by acknowledged experts in a recognized international journal.

Болючим питанням, тісно пов'язаним із корупцією, є взаємо-регуляція прав власності та прав користування власністю. Як стало відомо, 27 вересня 2006 року Фонд держмайна запропонував законопроект, який відбирає у державних академії право володіти значною частиною їхньої власності.

Кадровий аспект

Як казав товариш Сталін, кадри вирішують все. Постає питання про можливість відбору талантів. Але тут багато проблем.

Зокрема, талановитій молоді важко пробитися в науку за умов поганої шкільної та подальшої освіти в більшості навчальних закладів „загального користування“, відсутності доступного житла в містах, де зосереджені наукові центри. Це аж ніяк не сприяє науковій кар'єрі вихідців із малих міст та сіл, виштовхує талановиту наукову молодь за кордон. Злидарська заробітна плата остаточно позбавляє молодь із периферії останнього шансу на пристойний рівень життя та матеріально забезпечену наукову працю.

Кадрові науково-корупційні фактори можуть породжуватись також такими обставинами: науковою недолугістю так званої політичної еліти, суспільною пасивністю навіть творчо активної частини науковців, ситуацією, коли фахівець в одній галузі грає публічну роль визнаного авторитету в інших галузях, атмосферою некритичності, яка може панувати серед науковців, поширенням практики експлуатації керівниками наукових досліджень підлеглих.

Ресурсний аспект

Свідомо не будемо торкатися ситуації з фінансово-матеріальним забезпеченням. У кожній країні науковцям бракує й завжди бракуватиме грошей на дослідницьку діяльність, бо допитливість не має меж, а коштує з часом дорожче.

Коротко розглянемо лише інформаційне забезпечення. По-перше, його вочевидь не вистачає. На жаль, цього навіть не усвідомлює значна частина науковців, не кажучи вже про державних діячів. По-друге, і наявними інформаційними ресурсами переважна частина науковців не користується.

Підсумки

На наше переконання, науково-корупційні фактори існують у будь-якій національній науці. Оскільки люди ніколи не перетворяться на ангелів, ці фактори існуватимуть вічно.

Справа лише в їх масштабах. Там, де держава, суспільство та наукова громада визнають їх існування і б'ють на сполох при появі тривожних симптомів, там застосовують правові та моральні механізми зворотного зв'язку, які згодом зменшують кількість прикрих випадків корупції в науці. Відсутність громадського, зовнішнього, та наукового, внутрішнього, контролю стану науки сприяє перетворенню цих факторів у невиліковну ракову пухлину.

Як стверджує авторитетний журнал NATURE, п'ятдесят тисяч працюючих в НАНУ науковців та обслуговуючого персоналу створюють якісної наукової продукції втричі менше ніж кілька тисяч працівників Манчестерського університету, який займає гідне місце, але у другій сотні кращих університетів світу.

Якщо, незважаючи на значну кількість працюючих у науковій галузі, наша присутність у світовому науковому просторі малопомітна або взагалі відсутня, то можна висловити гіпотезу, що кількість та потуга діючих науково-корупційних факторів перевершили критично допустиму межу. Ці фактори поступово перетворюють вітчизняний храм науки на хуторянську комбінацію ярмарку марнославства та театру абсурду.

A painful issue, closely tied with corruption, is the mutual regulation of the rights of ownership and the laws of disposing someone's intellectual creations. It became known that on September 27, 2006, the Office of State Funds proposed a law, which takes away from state academies the power to manage a substantial part of their possessions.

The work force

As Stalin once said, "the work force solves everything..." As far as scholarship goes, it concerns the real possibility of talented people working in it and therefore, the possibility of selecting talented individuals. But here there exist difficulties. Especially talented youth has difficulty becoming scholars due to inadequate schooling and continued education in a majority of educational institutions "of general use," and the absence of affordable housing in cities where educational institutions are centered. This by no means encourages the scholarly advancement of those individuals from small towns and villages and often pushes talented youth abroad. A meager salary ultimately destroys the last chance of youth from the countryside to achieve a decent standard of living while being assured scholarly work.

Corruption factors in the work force can also continue because of the following circumstances:

First, the scholarly illiteracy of the so-called political elite. Second, the social passivity of even the creatively active group of scholars. Third, sadly, the assumption of a specialist from one field of a public role as a recognized expert in another field. Fourth, an uncritical atmosphere, which can dominate scholarly interaction. Fifth, a widespread practice among academic advisers of exploiting the scholarly accomplishments of their subordinates.

Resources

Corruption in scholarship can also be examined from the point of view of resources. Obviously, we will not refer here to the financial-material compensation. In every country, scholars lack and will always lack money for research since curiosity has no bounds and inflation over time makes everything more expensive. We will only briefly look at the information resources. First of all, obviously, it is not enough. Unfortunately, even a substantial number of scholars do not recognize this, not to mention government employees. Second, a substantial number of scholars do not even use the available information resources.

Summary

In our opinion, the scholarly-corruptive factors exist in any kind of national scholarship. Since people will never become angels, these factors will always remain there.

The issue is their frequency. There, where the state, society, and the scholarly community acknowledge their existence and react to the appearance of their upsetting symptoms, there legal and moral measures of feedback are used, which gradually lessen the number of instances of corruption in scholarship and its negative effects. The absence of society's external and the scholar's internal control of the state of scholarship enhance these factors to become an incurable cancer.

As the authoritative journal Nature states, fifty thousand women and men engaged in the National Academy of Sciences of Ukraine produce three times less of internationally recognized scholarly work, than a few thousand of Manchester University staff. This university holds a decent rating; it is in the second hundred of the best universities of the world.

If, regardless of the substantive number of those engaged in scholarship, our presence is little noticed on the world horizon of scholarship, or it is totally absent, then one can make a hypothesis that the number and type of acting scholarly corruptive factors have surpassed the critically permitted level. These factors continue to transform scholarship into a strange provincial and obsolete combination of poor reputation and a theater of the absurd.